

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kéziratok visszaszedésére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 24.

Befejezett tények.

(K. Ö.) Azzal, hogy a kereskedelmi szerződéseket rendeleti úton léptetik életbe és ezzel mintegy befejezett tények elé állítják az országot, korántsem nyert befejezést az Ausztriával való gazdasági viszony rendezésére irányuló törekvés.

A rendeleti úton életbe lépett kereskedelmi szerződések 1917-ig az Ausztriával való közös vámterület fentartását foglalják magukban. Gazdasági és politikai viszonyok azonban lehetetlenné teszik az oly természetű gazdasági kiegyezést, mely Magyarország érdekeinek mindenben megfelel. Az erre irányuló törekvések meghiusulása igazolják állításunkat. Már most két eset lehetséges. Vagy lehetővé válik a parlament alkotmányos működése, mely esetben a törvényhozás az önálló vámterület jogi állapotának kidomborításával a kereskedelmi szerződéseket utólag ratifikálja, avagy az ország sorsának vezetésére teljesen kisiklik a törvényhozás kezéből, mely esetben ugyancsak a közös autonóm vámtarifa alapján kötött szerződések maradnak érvényben.

A két eshetőség bármelyike komoly feladatok elé állítja a magyar közgazdasági érdekek őreit. Az egyik vonatkozik a kereskedelmi szerződések végrehajtására és ellenőrzésére, a másik a jövőben követhető gazdasági irány előkészítésére.

A kereskedelmi szerződések végrehaj-

tását illetőleg a legszigorubbán kezelendők a határforgalmi kedvezmények és az állategészségügyi ellenőrzés. A magyar álláspont vereségét jelenti ugyan egy a határforgalmi kedvezmény megadása, mint az állategészségügyi konvenczió, de ha a jelek nem csalnak, mindkettő meglesz, ha nem is a maga korlátlanágában, mint az a múlt gazdasági érában volt. Határforgalmi kedvezmények ürügye alatt Szerbia reánk zudította a Balkán államok összes selejtes áruit, állatai pedig inficiálták állatállományunkat és lehetetlenné tették állatexportunkat a nyugat felé, minduntalan oly intézkedéseket provokálva ellenünk, melyeket mi a keleti államok importjára át nem háríthatunk.

Ez szól nemcsak a keleti államokra, hanem Olaszországra is, Olaszországgal mi állategészségügyi egyezményt kötöttünk. Ezt tennünk nem lett volna szabad, ha figyelembe vesszük, hogy Olaszország állatállománya, különösen sertései, állandóan inficiálva vannak. De nem lett volna szabad megtennünk azért sem, mert Olaszország állategészségügyi konvencziót kötött a keleti államokkal. Mi természetesebb, hogy a közös vámterület, ha elzárkóznék is a keleti államok elől, Olaszországon keresztül kapja meg a keleti államok állatfeleslegét. Az osztrák mezőgazdák érdekképviselete tiltakozott is az olasz állategészségügyi egyezmény ellen, de a tiltakozásnak nem volt fogantatja. Mert a politika mindent felfal.

A második kérdés, mely megoldásra

vár, az, hogy a mostani kereskedelmi szerződések lejártá után, mily gazdasági irányt kövessünk.

Egy politikus, kiben nagyobb az Ausztria iránt táplált gyűlölet, mint a gazdasági érzék, azt a kalandos tervet veti fel, hogy készítsük elő a keleti államokkal való vámuniót. Kalandos és kivihetetlen, de a magyar gazdasági érdekekre felette veszedelmes terv. Már mint Magyarország kössön vámuniót Szerbiával, Bulgáriával és talán Romániával? Minek, mi célból? Talán azért, hogy Magyarország az összes keleti államok lerakodó állomása legyen? A közvetítés hálás lenne ezért, de a magyar mezőgazdaságot tönkre tennék. Tudjuk, hogy aki az ilyen tervet felveti, azelőtt a magyar ipar sorsa lebeg. A keleti államok a vámunióért magyar iparcikkeket vásárolnának. Igaz. Csakhogy mivel és kire támaszkodva teremtenék meg a magyar ipart? Az iparnak mindig a belfogyasztás az alapja. Ha nincs belfogyasztás, nincs ipar és nincs ipari kivitel. A belfogyasztás mérve azonban a mezőgazdaság szolgáltatási erejétől függ. A keleti államokkal kötendő vámunió azonban mindenképpen megbénítja a magyar mezőgazdaság szolgáltatási képességét s mint ilyen elvetendő először a magyar mezőgazdaság, másodsor a magyar ipar szempontjából.

A jövő gazdasági irány, melyet követhetünk, csak egy lehet. A keleti államokkal való barátságos gazdasági viszony fentartása mellett, az ország

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szegény kis Lilla.

Írta: G. Büttner Lina.

Othton a kis Lilla nagyon beteg lett. Az éjjeli lég ott a fürdő szállójának nyitott ablakánál, mikor Lorándot s kedvenc dalát várta, a Kárpátok éles, hideg levegője megdermesztette akkor az ő forró kis lényét. És az erős tüdőlob, melyből mult télen alig tudta az orvos kirántani, újra megtámadta.

A betegszobában aztán nehéz órák, napok, sőt hetek következtek szegény kis Lillára és környezetére. Az éj óráiban lázas álmai közt a beteg leánya újra ott ült fürdői szobájuk ablakában, de most jegyese mindig megjelent előtte s elmondott mindent, amit akkor elmulasztott elmondani, még a cigány is szépen, halkán huzta hozzá: «Te vagy az én egyetlen virágom...»

Rózsika ilyenkor vérző szívvel hallgatta a gyöngéden suttogott lázas szavakat, míg tekin-

tete rémülten szegződött az üvegajtóra, melyen át mintha a halál fehér angyalát látta volna állni összetett szárnyakkal, várakozva.

— A halvány holdsugár az, — nyugtatgatta dobogó szívét; — csak a holdsugár; — de kezét azért összekulcsolta s a szent Szűzet hívta segítségül, hogy csak a holdsugár legyen.

— Loránd! . . . Loránd! . . . — szólított gattá édesen a kis beteg.

Loránd pedig akkor a valóságban is gyakran ott volt mellette. Kerényesné most nem hívta fenyegetéssel. Eljött anélkül is és sokszor és soká volt menyasszonya betegágyánál.

Mikor először jött oda, Rózsika elgyötörve a bánattól s aggodalomtól, elmondta neki a kis Lilla betegségének okát, habár aztán hozzá is tette: Másnak nem mondtam meg. De magának tartoztam ezzel.

Loránd nagyon fölindult.

— De hát miért nem küldtek akkor inkább értem? Minthogy ott várt szegényke a nyitott ablaknál? Hisz én elmentem volna oda is a cigányokkal. Ugyis én huzattam egész

éjjel. De ilyen veszélybe dönteni magát! Miért is nem vigyáztak rá jobban? — s egészen kétségbe volt esve. — Mert így még épen olyan, mintha én lennék oka a kis Lilla betegségének. Pedig egy kis gondoskodással és feügyelettel meg lehetett volna ettől menteni szegénykét.

Rózsika méltatlankodva akart neki felelni. De eszébe jutott, hogy Lilla élete függhet attól, hogy vőlegényét lássa és — busan, lehajtott fejjel vezette be hozzá.

A betegszobában csak lassan tért vissza a remény a szivekbe s Rózsika végre egy este látni vélte, miként távozik a halál halovány küldöttje s átlátszó fényes szárnyát mint bontja széjjel és vonul el a holdsugáros kert sötét fái között.

Rózsika letérdelt az ablaknál s boldogan sirva adott hálát a szent Szűznek.

A beteg akkor már a javulás útjára tért. De az orvos még ezen az uton is féltette.

— Ami égaljunk alatt nagyon variál az időjárás. Azért csak mennél előbb el innen. Mit mondana a kis beteg Lussin-Piccolóhoz?

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szives tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skot és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei megérkeztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

gszdasági függetlenítése, tehát a gazdasági elzárkózás politikája. A magyar iparnak is ez felel meg leginkább. Aki holmiféle vámuniót emleget, melyet mi kötnénk a keleti államokkal, az nyakunkat nehezebb iga alá akarja hajtani, mint a melyben most van részünk, mikor Ausztriával közös vámterületet alkotunk.

A politikai válság.

A manifesztum.

A szövetszert ellenzék manifesztumát az eddigi tervektől eltérőleg még tegnap sem sikerült megálapítani. A végleges megszövegezés így kétfőre marad. A szöveg lényegében Kossuth és Apponyi munkája. Ami a már akceptáltnak tekinthető részt illeti, az nyolcz gépen irt oldalt tesz ki és visszatekint a válság eseményeire a januári választások óta. A mai helyzettel kezdi és konstatálja, hogy az országgyűlés fegyveres erővel szétszlatlattott. Ismerteti az ellenzék álláspontját a királyi felosztató kéziratával szemben, amelynek az elnökhöz való juttatásának módját kifogásolta a képviselőház. Azután rátér a válság utköző pontjainak a feltüntetésére. A mult februárjában lefolyt audienciák óta a nemzet jogos kívánságainak beteljesedése lépéssel sem jutott előre. A diadalmas többség nem élt vissza a helyzettel, mérsékelte a legvégső határig a kívánságait, de még annyit sem érte el, hogy az uralkodó a képviselőház feliratát válszra méltatta volna.

A manifesztum beszél a homo regiusok szerepléséről, a béketárgyalásokról, amelyeknek az udvar részéről mindig az volt a célja, hogy a többség szállítsa alá a követeléseit s amikor már a béke érdekében odaadtak mindent, amit a nemzet megalázása nélkül tehettek, jött

szeptember 23, majd február 4 és február 19. Az udvar nem akarja a békét és az abszolút kormány azon van, hogy a legfelső helyen megígért nyomor és szenvedés csőstül szakadjon az ország nyakába.

A szövetszert ellenzék mindennek daczára higgadságra, mérsékletre, de jogaink mellett való rendületlen kitartásra hívja fel az országot.

Az erőszak és a törvénytelenység azonban sohasem lehetett tartós és az az idő, amely most következik, csak megacézolhatja a nemzet erejét és tűzálló képességét. A szövetszert ellenzék lehetetlennek tartja, hogy az általános választások a törvényben meghatározott időn belül ne folyanak le, mert a rossz tanácsadók minden áskálódása sem térítheti el a királyt az esküjétől.

Kossuth a horvátokhoz.

Kossuth Ferencz — mint említettük — levelet irt Csinglián Pero dalmát képviselőnek, melyben a fiumei értekezlet elhalasztását javasolja. A levél így szól:

— Az a körülmény, hogy a magyar képviselőházat erőszak alkalmazásával felosztatták, megszünteti minden sürgősségét annak, hogy a magyar, horvát és szerb delegátok közt az értekezlet megtörténjen.

En tehát, mint a magy. szövetszert pártok elnöke, indítványozom, hogy a fent jelzett összejövétel egy jobb időre halasztassék el. Ez az időpont közösen állapíttassék meg majd akkor, ha ismét helyreáll az alkotmányos rend. A közbbsé időben igyekeztünk oda hatni, hogy a testvériség eszméje a magyarok, horvátok és szerbek közt ápolassék. A szabadság egyesít, a zsarnokság elválaszt és én a szabadság nevében küldöm üdvözetemet a dalmát horvát, szerb testvéreknek.

Mailáth püspök imádsága.

Székelyudvarról jelentik, hogy Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök tegnap a városba

érkezett és még az est folyamán résztvett az oltár-egyesület estélyén. A hazafias estély legkiemelkedőbb mozzanata Mailáth Gusztáv gróf imája volt, amelyben Istenhez fohászokodott a magyar haza szomorú sorsának jobbra fordulásért, a megtévelyedett hazafiatlan polgárokért és a magyar királyért, hogy az Isten szívüket hazánkhoz fordítsa.

A szabadelvűpárt és az új miniszterek

A szabadelvűpárton nagyon meg vannak röknyödve a kabinetben küszöbön álló változások miatt. Az új miniszterek között kizárólag a szabadelvűpárt tagjait emlegetik és így attól tartanak, hogy a közvéleményben megint megerősödik a gyanu, hogy a szabadelvűpártot igen intim vonatkozások fűzik a Fejérváry-kormányhoz.

Ezért igen szeretnék a pártban, ha a miniszterelnök kijelentené, hogy a nevükkel forgalomba jött kombinációk alaptalanok. Viszont azonban azt is tudják, hogy a párt két tagja ilyen kijelentést már nem tehet meg, mert miniszteri kinevezése befejezett tény.

Oszták lap a politikai helyzetről.

A bécsi »Interessantes Blatt«-ban, mely február 22-iki számában Nyiri és Justh arczépeit közli, »Die Auflösung des ungarischen Reichstages« cz. alatt a következő, jelentékeny elfogulatlanságról tanuskodó sorokat olvassuk:

»Magyarország királya végzetes dolgokra határozta el magát, mely a magyar válságot tetőpontjára hajtja föl, ha ugyan tetőpontnak lehet nevezni azt, abonnan csak az aggodalom legsötétebb felhőire, de a remény legkisebb sugarára se nyílik kilátás.

Magyarország királya, miután az utolsó kísérlet Andrassy Gyula közvetítésével a koalícióval békét kötni, hajótörést szenvedett, elhatározta az országgyűlés fölösztatását. A felosztató királyi kézirat azonban nem foglalja magában az új választások határidejét. Ezzel

Nem szeretne, mint Mignon, a babérfák alatt jární? Tudja: »Oda, oda mennék, kedvesvem, veled!«

A kis Lilla bágyadtan mosolygott.

— Igen, oda mennék vele.

— No, hát el is megy.

S el is ment. Nem ugyan Loráddal, de Rózsikával s édes anyjával. Hanem Lóránd is el-eljárt, oda.

Majd Kerényesyné váltotta föl a leányka anyját.

Az öreg úrasszony nagyon lankadtnak s erőtlennek találta akis Lillát. Talán mindnyájan látták, de se egymásnak, se maguknak nem akarták bevallani, hogy félnek, remegnek e miatt.

Kerényesyné egészen szívébe fogadta a leánykát.

Lilla pedig azt mondta, hogy mellette mindig erősnek érzi magát. Mintha az öreg urnó erős szeretete erőt adott volna neki.

Egyszer a meleg délelőtti órákban künn a babérfák alatt pihent a kis beteg függőágyában.

Kerényesyné mellette ült s a Velebit-hegység hótakart csucsait csodálták együtt. Mert odafent a hó fénylett, ragyogott a déli nap sugaraitól, míg körülöttük a narancs és citromfák virágaiból édes illat áradt. Távolabbról pe-

dig az ezüstös olajfa virágának bódító illatát hozta hozzájuk a tenger felől jövő friss légáramlat.

Akis Lilla bágyadtan hajolt ki a ringóágyból s az öreg nő karjára hajtotta fejét, míg hervadt kis kezével köszöntve intett, ha egyegy sirály átröppent felettük.

— Ha én is úgy szállhatnék! — sóhajtott utánok. De aztán fölnevetett, szomorú édes nevetéssel. — Repülni szeretnék, és bárcsak jární tudnék ott a tengerparton.

— Az is megjön, leánykám; — s az öreg urnó szeretettel simogatta meg.

— Néném, — kezdte édes hangján, — ha én . . . én meghaltam volna és Loránd más leányt választott volna, te ahhoz is ilyen nagyon jó lennél, mint hozzám? — s mindkét hervadt kis kezével átfogta Kerényesyné erős kezét.

— Te kis bohó bogárkám, min töröd te a fejedet? Hisz én magadért szeretlek, nem Lorándért. És ő többet köszönhet neked, mint te azt csak el is képzelhetnéd.

— De én! Én ezt a szép boldogssgot köszönhetem neki! — és megcsókolta a jeggyűrűjét. — Kérlek, igen kérlek, — s kezeit is összetette; — ha én valamikor ezt ellefejténém, vagy ha valamikor . . . nem leszek,

te azt sohase felejtsd el. Soha, drága néném, soha!

— Persze, hogy nem felejttem el. Már hogyan is; — csillapította az öreg urnó.

— Ide nézzenek! — kiáltott ekkor mögöttük az orvos, a ki Rózsikával hosszabb sétáról tért meg a tengerparttól.

Most már harmadizben jött ide Lillához, mint »legkedvesebb betegéhez«, mondta, mikor megérkezett.

— De a legrestebb is, a ki nem siet megerősödni, — tette hozzá tréfálva.

— Pedig már olyan jól érzem magamat, olyan könnyen, mintha nem is kellene járnóm, hanem repülni tudnék.

Az orvos hirtelen elfordult s az utána jövő szolgától két bokkrétát vett át.

— Magának, Lillácska, a menyasszonyok virágát hoztam Lórándtól. Magamtól pedig otthonról az utolsó rózsákat szedtem le mindkettőjüknök.

Az orvos mindig vidámságot s új reményt hozott, ha eljött; de ő nem érezte e vidámságot s reménye mindinkább eltűnt.

Másnap, mikor haza uazott, nagyon vidáman vett bucsut betegétől.

— Csak mentül több üdvözetet küldjön velem. Mert azt otthon már sokan várják, még

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle radio activ Használatával valódi áldás gyomorbetegségeknek

és székszorulásban szenvedőknek.

Csodálatos gyógyerejét az igmándi víz radium tartalmának köszöni, amely tudományos alapon egyedül ezen forrásban lett felfedezve, miertis bevásárlásnál össze nem tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. — Főszéküld és a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban. Kapható Nagyváradon, minden jobb gyógyszer-ár és fűszerüzletben, kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kisüvegben is kapható.

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbehozta a

forrásban lett felfedezve, miertis bevásárlásnál össze nem tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. — Főszéküld és a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban. Kapható Nagyváradon, minden jobb gyógyszer-ár és fűszerüzletben, kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kisüvegben is kapható.

Magyarországon az abszolútizmusnak olyan korszaka kezdődik, melyet egyúttal veszedelmes kísérletezés korszakának kell neveznünk, ha tekintetbe vesszük a magyar népnek a nemzeti méltóság dolgában oly érzékeny jellemét, a mély tiszteletet, melyet minden magyar ezeréves alkotmányával szemben tanúsít, valamint halálig menő, többször bebizonyított elszántságát ezen alkotmány védelmében. Nekünk Ausztriában se kedvünk, se okunk nincs kárörömré.

Mély aggodalommal készülünk tanui lenni a küzdelemnek, melyben minden lehetséges győzelem éppen annyi gyászt idéz föl, mint minden lehetséges vereség.

A beszámoló sorsa.

Izgalmas és nagy az érdeklődés a mai napra kitűzött népgyűlések sorsa iránt. Most már kétségtelen, hogy a beszámolóknak alig tízedrése hangozhatik el; azok, amelyeket zárt helyiségekbe hirdettek. Van azonban több törvényhatóság, amelynek szolgabírái félrelétek a belügyminiszter betiltó rendeletét és engedélyt adtak a népgyűlések betartásához azzal a megokolással, hogy nézetük szerint abból nem háramolhat a közrendre veszedelem. Mivel pedig a csendőrség és katonaság utasítva van arra, hogy az engedélyezett népgyűléseket is oszlassa szét, a mai nap elé aggodalmas érzéssel tekintünk.

Tapolczán a tegnapi hirdetett népgyűlés megtartását a hatóság betiltotta. Egy század lovasság, egy század gyalogság és 40 csendőr van Tapolczára kirendelve. A város teljesen csendes.

Aradon a 33. gyalogezred hat századát az aradmegyei választókerület székelyére rendelték a rend fentartására. Barabás Bélának vasárnapra tervezett aradi beszámolója elmarad.

Békéscsabára tegnap délelőtt egy század lovasság, egy század gyalogság és 25 csendőr érkezett. A katonaság érkezése összefüggésben van a Fábry Károly képviselő hirdetett beszámolójával kapcsolatos népgyűléssel, melyet a hatóság tilalma dacára megtartanak.

Pécsen most várják *Wlassics* beszámolóját.

A képviselő már megérkezett. Beszédét zárt helyen engedélyezték. A püspöki jogliceum előadásait egy hétre bezárták.

Budapestben ma délután beszámol *Ballagi Aladár* a Ferencvárosi Körben, *Németh Imre* pedig a budai vigadóban.

Szatmárról elküldötték megfelelő csoportokban a megyébe szanaszét az 5. gyalogezred legénységét.

Tanyai borsodmegyei alispán nem hajtja végre *Kristóffy* betiltó rendeletét s a beszámolókat egymásután engedélyezi.

Esztergomban is betiltották a beszámolót.

Ujabb részletek.

Rudnay teljhatalmu királyi biztos ma mutatkozott be hivatalosan a fővárosnak. Diszkocsin, diszruhában hajtotta a központi város-háza elé délután háromnegyed négykor. Négy órakor megnyitott az ülés, amelyen összesen két bizottsági tag, *Ráth Károly* és *Rakovszky* vett részt.

A termet erős rendőri őrizet alá vették. *Rudnay* föltett kalppal ment az emelvényre. A királyi kéziratot fölolvasták. *Rudnay* ezután kezét fogott a polgármesterekkel s távozott. Távozása után újból megnyitották az ülést s ekkor aztán bejöttek a terembe a városatyák is, akik csunyán leszárták két magáról megfélemedezett társukat, akik a teremben maradásukkal az abszolútizmusnak arinistráltak. A főváros aztán a kinevezés ellen óvást emelt.

Egy esti lap azt a hirt közli, hogy legközelebb ismét békeakció indul meg. Tiszán 67-es politikusok vesznek részt benne. A háttérben, mondja forrásunk — *Bánffy* áll. A jövő miniszterelnöke, aki a választásokat is intézné.

Az egyetemi ifjuság a tudományegyetem rektorát arra kérte, hogy engedélyezzen gyűlést az egyetem épületében. A rektor elutasította a kérvényt. Ugy jártak az a műegyetemi hallgatók is a technikán.

Zaymus egyetemi hallgatót 50 korona pénzbírságra, 3 napi elzárásra ítélték.

Csillaghy kormánybiztos kilépett a szabad-elpártból. Tegnap felszólította Nyitra város tanácsát, hogy a város által szedett, de be nem szolgáltatott 50.000 korona önkéntes adót haladéktalanul szolgáltatassa be.

Kaposvár város tegnap beszállított az adó-

pénztárba 28.000 korona önkéntesen befizetett adót. Tegnap hajnalban egy-egy század baka ment ki a vármegye választókerületeibe és pedig: *Csurgóra*, *Marczaliba*, *Lengyeltóiba*, *Tobra*, *Nagy-Atádra* a rend fentartására. A kaposvári csendőrséget 90 csendőrrel megerősítették. A tegnapi kitűzött tisztiból az ezredes parancsára elmarad.

Az új iskolák építése.

— Az iskolaszéki tagok figyelmébe. —

Nagyvárad városa az utóbbi időben óriási összegeket költött iskolák építésére, mert kellek felfogta az iskolák szükségességének nagy fontosságát s nem tartotta összegegyeztethetőnek a város fejlődésével, hogy a modern, megfelelő iskolák építése elől elzárkózzék. Azokat a százazereket, a miket e célra áldozott, minden utógondolat nélkül adta ki, mivel azon meggyőződés vezette, hogy üdvösebb célra ugy sem áldozhat. Hogy a jövőben is ilyen elvek fogják vezetni az iskolák kérdésében a város törvényhatóságát, az kétségtelen.

A mult csütörtökön tartott iskolaszéki ülésnek az iskolák építésére vonatkozó része azonban méltán aggodalommal tölthet el mindenkit, aki ismeri Nagyvárad város anyagi viszonyait. Sürgősen szükség van újabb iskolákra és a meglevők kibővítésére. A tankötelesek számadatai erről meggyőztek mindenkit s megelégedést kelthet az a törekvés, hogy a város központjától távolabb eső, inkább a szegényebb nép által lakott városrészekben akar a város az új iskolákkal gondoskodni.

Aggodalmat keltett azonban, hogy a város polgárai, teljesen maguk anyagi tehetőségére utalva, megbírák-e azt a 700—800 ezer korona kiadást, amit az újabb iskolaépítések a közeli pár évben igényelnek. Mert akkora összegekről van szó, nem pedig a főmérnök által előterjesztett 331,000 koronáról.

Lássuk csak, hogy jön ki ez az óriási

a fák és virágok is: aztán a galambjai és az őzecskeje, de még a kis ponnyk is. Meg is mondom mindeneknek, hogy sietni fog itt meggyógyulni.

Lilla mosolygott.

— Igen; szeretettel üdvözlök mindenkit és mindent. Én nemsokára otthon leszek, mert már ugy vágyódom . . . olyan nagyon vágyódom haza.

— Négy nap mulva megjön *Loránd*, — biztatta az orvos, — hosszabb időre jön. Azalatt derekasan meg kell erősödnünk! — és melegen megrázta a leányka kezét. De még meg is csókolta az átlátszó fehér kezecskét.

Kerényesyné a kerten végig kísérté a távozót.

— Isten legyen velük! — bucsuzott sietve a doktor. — Két hét mulva szükségük lesz rám. Ha előbb, hát hívjanak.

Ezzel gyorsan elment.

Az öreg urnó megértette és sirva fakadt.

— Istenem, hát csakugyan nincs segítség? Csakugyan el kell távoznia annak a szegény jó gyermeknek? . . .

És az öreg urnó nem mert fölmenni *Lillához*, hanem nagy szívbéli bánatával ott sirt . . . sirt a babérták közt álló márványpadon és nem birt lecsöndesedni.

Rózsika azalatt nővére ágya mellett ült s hallgatta, mint számítgatja szegényke, hogy hány nap mulva indulnak haza.

— Mert hisz én már sokkal jobban vagyok. Érzem, hogy sokkal könnyebben, jobban vagyok. Csak épen ez a nagy gyöngeség . . . De ez már nem betegség.

Aztán haikau nevetgélve számítgatta, milyen hamar itt lesz a menyegző napja. Mert *Kerényesyné* megígérte, neki, hogy most már nem halasztják el s mihelyt megerősödik, megtartják az esküvőt.

— És az orvos azt mondta, hogy akkor majd el ne felejtsem az itteni szokást, a mit neki az öreg *Anita* mesélt. Itt az esküvőnél a menyasszony oda teríti ruháját az oltár lépcsőjére, hogy a vőlegény arra térdeljen; mert akkor sohasem vágyódik el mellőle, a siring híven mellette marad. Ezt mondta a doktor. Pedig hiszen *Lorádnál* arra nincs szükség; — s a kis *Mila* édesen mosolyogva hunyta be szemét s elaludt.

Rózsika mindezt szakadozó szívvel hallgatta.

— Milyen jó hozzá az Isten, hogy előtte minden valóságot, minden rosszat, még a közeledő halált is!

S mig *Lille* aludt, *Rózsika* sűrű könyek közt könyörgött:

— Oh, én Istenem, ne olyan hamar . . . Ne olyan hamar jöjjön . . . az elválás . . .

Pedig hamar jött, még hamarabb, mint az orvos gondolta. Egy hét sem telt el s már sürgönyileg hívta őt *Kerényesyné*. A szülőket, *Lorándot* s őt.

Mind ott voltak *Lilla* körül, mikor a halál angyala eljött s szívére tette kezét. Szegényke nem is sejtette, hogy el kell hagynia azokat, a kik olyan nagyon szerették s a kiket olyan nagyon szeretett.

— Holnap erősebb leszek és jobban fogok birni örülni, hogy így mindnyájan itt vannak; — susogta alig halhatóan. azzal örökre lehunyta szép, hűséges tekintetű szemét.

*

És azon a »holnapon« egy vonat rohant az éjszakában. vissza az otthon felé. S a vonat utolsó kocijában egyedül volt a szegény boldog kis *Lilla*, fehér ruhában, fehér virágok között, koporsójában. Az egyik elsőosztályu kocsiiban pedig a gyászoló család vigasztalan bánáttal kísérté kedves halottját haza hazájába.

Milyen jó is volt hozzá a jó Isten, hogy vihette magával fehér boldogságát az örök boldogságba.

Karneval 1906.

Báli ujdonságok ugymint flitteres csipkeshövedek, selymek, gazekelmék, szövetek, mosó báli kelmék minden kivitelben, óriási választékban érkeztek s jutányos árakban kaphatók.

Megbízható vászon és fehérmük, valamint egész menyasszonyi kelengyék különböző összeállításban rendkívül olcsó árban lesznek kiírásitva.

Karneval 1906

Kenyeres és Engländer

Szent László-tér 1. Kossuth-utca mellett.

összeg. A főmérnök a réti iskola kibővítését ugymint egy új iskola építését; — Külvároson két új iskola építését s végül a v.-velencei iskola kibővítését 331,000 koronára teszi. Ehhez még hozzá kell számítani a községi polgári leányiskola felépítését, amely elől pár évnél hosszabb időre nem lehet kitérni. Ez ismét igényel legalább 200,000 koronát. Tehát félmilliónál nagyobb összeget emészt föl csupán az építkezés. A belső felszerelés ismét jelentékeny tőkét igényel. Itt pedig még nem vettük számításba a Porondra tervbe vett iskolát, amelyet szintén előbb-utóbb meg kell valósítani. És nem vettük számításba az új tantervek fizetését, ami tőkébe átszámítva igen nagy összeget jelent.

Ilyen új terheket a saját erejéből nem képes Nagyváradi város polgársága elvieselni.

Milyen uton és módon oldjuk meg tehát a kérdést, az oktatásügy legkissebb sérelmével, e felett kell gondolkodni.

Le kell az igényeket szállítani a legszükségesebbekre s egész valójában fel kell tárnai a miniszter előtt az állapotokat, hogy a várost ezen kulturális munkájában az eddiginél nagyobb mértékben segítse, mert a polgárok túlterhelését még a helyes állami politika is tiltja.

At kell nézni továbbá a terveket s minden felesleges czatrangot törölni kell belőle, hogy ezáltal az építési költséget redukáljuk.

*

Lehetetlen elhallgatni azon megütközést, amit a főmérnök költségvetése keltett az iskolaszék tagjainál is. Merő abszurdumnak tartották az óriási építési összegeket, amelyek éppen nem állanak arányban a helyi viszonyokkal.

A széles-utcai iskolát két tanteremmel kell kibővíteni s erre 17,000 koronát vett föl a főmérnök. Ebből nem két termet, de ugyan csinos, több szobás lakást lehet építeni, mint a gyakorlat mutatja. Ez csak egy példa. S bizonyára ilyen alapon van az egész költségvetés készítve és így jött ki a tervbe vett 28 tanterem építése 331,000 koronára.

Még eklatansabban bizonyítják a főmérnök költségvetésének abszurd voltát a szolga-lakásokra felvett összegek.

Az új széles-utcai iskolánál az iskola udvarára tervezi két szolgának a lakását s erre tizenkét ezer koronát irányoz elő. A külvárosi iskolánál pedig tizenkilenc ezer koronát vesz fel a főmérnök két szolga lakása címén. Hát ez még a laikusok előtt is érthetetlen, dacára, hogy a munkásdrágaság miatt az építés 2 százalékkal emelkedett.

Milyenre képzei a főmérnök a szolgálai lakásokat? Mi egyszerű, egészséges, 1—1 szobás konyha, kamarával ellátott lakásnak képzeljük.

Lássunk egynéhány újabb építkezést s azok költségét és akkor fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy mit ér a város költségvetése.

Pl. Vizvezeték-utca 8. sz. a. a múlt évben készült egy uri lak, 6 szobával, 2 konyhával, előszobákkal, 2 fürdő- és cselédszobával, parkettirozva, a legmodernebb redőnyökkel, utcai vaskerítéssel, magas homlokzattal, szárnyas ajtókkal, pinczével s az összes építési költség 28.000 korona volt.

Vagy van más példa. Szatmáry-Király Andor építette a Városliget mellett egy minden uri kényelemmel ellátott 6 szobás házat s 22,000 koronába került.

A Réten az elmúlt évben Denderle építőmester egy városnak épített 6400 koronáért 3 utcái és 2 udvari szobás, csinos házat, amilyennel nagyon is meg lennének elégedve az iskolaszolgák.

Egy kis utánajárással egész legiót lehetne felhozni annak az illusztrálására, hogy a főmérnök vagy a kiszámításban tévedett, vagy az új egységárak merő abszurdumok.

Négy szolga lakásra 31,000 koronát vett fel a főmérnök, ebből az következik, hogy az egész számítás nagyon túlzott.

Ilyenekkel meg lehet ijeszteni a törvényhatóság tagjait, de egyúttal nagyon is meg lehet ingatni az iskolafejlesztésnek egész újabb tervezetét, melyhez különben más szempontból is sok szó fér.

NAPROL-NAPRA.

A keresztényszociális kurzus.

— Hozzászólás Dunántulról. —

Győr, február 21.

Aki a keresztényszocializmusról azt hiszi, hogy csak a szociáldemokrácia ellensúlyozására létesült: nem jól fogja fel annak hivatását. Aki a keresztényszociális kurzus eszméjéért csak azért lelkesedik, mert ott a szociáldemokráciát a maga meztelenségében megismerheti félreérti a kurzusok kettős célját. Aki a keresztényszociális eszmék elterjedését csak azért óhajtja, hogy ezek által vége vessék a szociáldemokrácia tulkapásainak, rombolásának: nem jó keresztényszocialista.

A keresztényszociálizmus nemcsak harcolni akar, hanem sokkal inkább építeni. A keresztényszociálizmus akkor is él, ha a szociáldemokráciának híre hamva sem volna. A keresztényszociálizmus eminenter arra való, hogy a mai társadalom erkölcsi és anyagi állapotát számlálja, nem pedig kizárólag arra, hogy meddően opponáljon egy ferdeirányú, veszedelmes áramlatnak, mely végelemzésben, bár helytelen eszközökkel, szintén a társadalmi állapotokat, de csak az anyagiakat akarja rendezni. Nagyon keveset érne a mi szociális működésünk, ha a szociáldemokráciát megsemmisítetők, a meglevő számtalan szociális baj orvoslására azonban semmi figyelmet sem fordítanánk. Ez így különben is egyenes abszurdum. A szociáldemokrácia csak megnehezíti a társadalmi kérdés helyes irányu megoldását, de a szociális bajok forrásául nem tekinthető.

A keresztény szociálistának a társadalom erkölcsi és anyagi betegségeit önmagukban kell gyógyítandóknak tartania, azért kell sorompóba állania, hogy azokat megszüntesse. Ha nem lesz társadalmi baj, legalább is nem oly nagy, mint most, a szociáldemokrácia úgy is elveszti jelentőségét, s az anarchiára hajlók egyesületévé zsugorodnak össze, melyet az államhatalom egy szebb, jobb jövődől alkotmányos világában törvényének szigorával üldözni fog.

Nagyon helytelen az a vélemény, mely szerint csak az a jó keresztény szocialista, ki a szociáldemokráciát üti, támadásait visszaveri, s itt is ott is megsemmisíti. Ez negatív munka, melynek értéke nagyon is kétséges lehet, mivel a társadalmi bajok megmaradása senkit sem biztosít arról, hogy a szociáldemokrácia egy-két évtized, vagy század múlva talán veszedelmesebb alakban nem támad-e

ismét új életre. Egy egyszerű falusi pap, ki életében eleven szociáldemokratát talán még sohasem látott, de gondoskodik népe erkölcsi és anyagi jólétéről, megszabadítja az erkölcs-telen uszortól, fogyasztási értékesítő, hitel-szövetkezetet, katolikus olvasó-ifjusági vagy gazdakört alapít, támogatja és támogatattja a keresztény sajtót, sokkal többet tehet a szociális kérdés megoldásában, mint a szociáldemokrácia legdiadalmasabb üldözője.

Kérdezhetem-e a testvér *Tiszántúli*, van-e szép határaiban erkölcsi és anyagi baj? Odaát messze, irigykedve néznek ide a *Dunántulra*, hogy mi milyen boldogok, mennyire előtte vagyunk már! Pedig ha *tíz fejünk és husz kezünk* volna, akkor se győznők a munkát, a regenerálást, pedig a kicsinyek is részt kérnek belőle. Hát akkor odaát mennyi lehet a baj!

Voltam már néhány szociális kurzuson, igénytelen nézetemet előadom róla. A kurzus egyik célja az, hogy a keresztény szociális irányu működésre felhívja azon vidékek figyelmét, hol eddig elhanyagolták s a keresztény szociális eszméket minél szélesebb körben elhintse, rájuk a figyelmet főlhívja. Ebből a szempontból nagyon jó, hogy az eddigi kurzusok minél nagyobb tömeg előtt, ünnepies gyűlések alakjában léptek fel, demonstráltak a jó ügy mellett, s férfiakat, nőket rendre és rangra való tekintet nélkül igyekeztek eszméiknek megnyerni. Ez az első s legszükségesebb lépés, hogy a keresztény szociálizmus minél szélesebb körben ismert legyen.

A keresztényszociális kurzusokon okvetlenül kell ezenfelül az illető vidék speciális viszonyainak megfelelő szűkebb körű szakgyűléseket is tartani, melyeken az illető vidéken keresztülvihető szociális eszme, intézmény mikéntjéről az arra hivatott egyének tanácskozzanak a szakelőadó tervei és utbaigazításai szerint.

Olyanformán képzelem ezt, mint ahogy a katolikus nagygyűléseket s ezek szak előadásait tartani szokták. A plemunokon inkább csak lelkesedést, önértetet lehet meríteni, praktikus ismeretet igen keveset szereztünk. Ha a szociális kurzus csupa ünnepi dikcióból, vagy fölolvasásból áll, melyeket ünnepi hangulatban levő közönség előtt tartunk, a közönség fog lelkesedni, tapsolni, talán mélyebb szociális gondolkodás módot is szerezni, de valami nagyobb praktikus szociális intézmény behozatalába esetleg nehezen fog belemenni. Erről tanuskodik például egyik vidéki kurzus, amelyen a *női patronázsokról* szónokolt az előadó fényes közönség előtt. A közönség lelkesedett. A szónok szavaira akarnak-e női patronázst? — lelkesen kiáltotta; akarunk! De a fényes ülésnek vége lett, akiknek az ügyet kezükbe kellett volna venniök, külön szakgyűlésre nem ültek össze, nem hányták-vetették meg a dolgot s úgy tudom, a patronázs nem is alakult meg. A Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége, amelynek már annyi érdeme van ezen a téren, mindenesetre ennyiben is tökéletesbíti ezeket a kurzusukat, miután oly igen nagy szükség van rájuk.

Harsányi Lajos.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 25. A főgimnáziumi ifjuság matinéja.
Márczius 8. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Márczius 22. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Április 5. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Farsangvégi szentségimádás.

Még két napig tart a farsang s aztán véget ér a vigság s elérkezik a magabaszállás, megbánás ideje. Régen mult időkben valóságos dobozdossá fajult a farsang utolsó napjain. Ennek a féktelenségnek az enyhítésére rendezte az egyház a farsang végén a háromnapos ájtatosságokat. A három utolsó napon reggeltől estig imádásra teszik ki a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Nagyváradon a *Szent László*-templomban van évenként a szentségimádás. Ma, vasárnap, holnap és holnapután reggel 6 órakor az Oltáriszentséget kihelyezik a főoltárra s este 7 órakor ünnepélyes litánia után visszahelyezik a tabernaculumba. Mindhárom napon reggel 9 órakor ünnepélyes szent mise és prédikáció lesz. Ma, vasárnap délelőtt az ünnepélyes szent misét *Bunyitay Vincze* apátkanonok, a szent beszédet dr *Vucskics Gyula* plebános tartja; holnap, hétfőn az ünnepélyes szent misét *Fetser Antal* kinevezett püspök, a prédikációt pedig dr *Lestyán Endre* theol. tanár, kedden pedig a szent misét *Grócz Béla* prépost-kanonok, a szent beszédet *Szeles Elek* káplán tartják.

Az új böjti diszciplína.

Szmrecsányi Pál dr nagyváradai latin szer-tartású megyéspüspök idei második körlevele San-Remoban keltezve most jelent meg. A körlevél legfontosabb részét a böjti rendelet képezi.

Az új böjti diszciplína az apostoli szentsék azon messzemenő engedményein alapszik, amelyeket a lényegesen megváltozott korviszonyok tettek szükségessé. Azonosak azokkal, amelyeket a szentsék a bécsi, prágai és ol-müti egyházmegyében már régen megadott.

Az új böjti diszciplína szerint a nagyböjt folyamán szigorú böjti napok, amelyeken tilos a husevés és csak egyszer szabad jóllakni, a következők:

Hamvázó szerda, a nagyhét három utolsó napja, nagycsütörtök, nagypéntek, nagyszombat, továbbá minden péntek a nagyböjtben. Enyhített böjti napok, amelyeken szabad húst enni, de napjában csak egyszer szabad jóllakni: péntek kivételével a nagyböjt minden napja. A kör-

levél elrendeli, hogy a papság, a papnövendékek, a szerzetes rendházak és intézetek az esti étkezésnél a huseledelektől tartózkodjanak.

A körlevél több egyházmegyei belügyet tárgyal s végül ajánlja *Novotny* könyvét Sz. Norbertről.

Jogász ünnep.

Mint már jeleztük, a jogakadémia ifjusága nagyszabású, tüntető ünnepet akart ma rendezni. Az ünnepély, már a szorosabban vett ünnepély meg is lesz tartva, de a felvonulást, amint értesülünk a rendőrség nem engedélyezte.

Az ünnepély a jogakadémia disztermében lesz megtartva ma délután 5 órakor a következő változatos műsorral:

1. Himnus.
2. Megnyitó beszéd, tartja: *Tunyoghy Lajos* II. é. joghallgató.
3. Árpád siri álma *Kovács Gyulától* tartja *Csatáry Imre* III. é. joghallgató.
4. Ünnepi beszéd, tartja *Suhajda Béla* II. é. joghallgató.
5. Talpra magyar, szavalja: *Sebestyén Gyula* I. é. joghallgató.
6. Szózat.

Ez ünnepélyre *Szokoly Tamás* pártelnök-höz intézett levelében *Tunyoghy Lajos* ifj. elnök a 48-as párt tagjait is meghívta. E meghívás következtében *Szokoly Tamás* a következő felhívást bocsátotta ki:

Felhívás.

Beborult az égbolt Magyarország felett. Gyászoljuk a mi ezredéves alkotmányunkat s a gyász néma fájalmába készülünk a feltámadásra.

Rendületlen a mi reményünk, hogy megvirrad még — hamarabb, mintsem a kétségeskedők remélni merik. De addig, míg az elkövetkezik, fel kell használnunk minden alkalmat, amelyet az önkény meg nem hiusíthat, arra nézve, hogy a hazafias érzéseket minél szélesebb körben ápolják.

Ma délután a helybeli jogakadémia polgársága az akadémia disztermében ünnepélyt rendez, a melyre a függetlenségi pártot is meghívta.

Felkérem ennél fogva függetlenségi és 48-as párt tagjait, hogy a jogászfisuság mai ünnepélyén minél impozánsabb számban megjelenjenek sziveskedjenek s ezzel is adjunk kifejezést hazánk alkotmányához való rendületlen ragaszkodásunknak.

Hazafias üdvözléssel
Szokoly Tamás,
a nagyváradai függetlenségi és
48-as párt elnöke.

* **Uj apátok.** A hivatalos közlöny tegnapi száma közli, hogy a király *Böhm Károly* dr kanonoknak az egrí főkáptalanba kebelezett *Szent Péter*ről nevezett egervári címzetes prépostságot, *Rapaics Raymond* dr egrí kanonok, és papnevelőintézeti és jogakadémiai igazgató-nak pedig a *Szűz Máriáról* nevezett babolokhai címzetes apátságot adományozta.

* **A Kath. Kör tisztelgése az új püspöknél.** A Nagyváradai Kath. Kör keletkezése óta nemcsak egyik kiváló alapító-tagját, hanem bőkezű pártfogóját is tisztelte *Fetser Antal* apátkanonokban. Csak természetes, hogy a kör tagjai és választmánya örömmel vett hírt *Fetser Antal* kanonoknak felszentelt püspökké történt kinevezetéséről. A kör választmánya tegnap rendkívüli ülést tartott, amelyen örömmel vették tudomásul a kör e kiváló és érdemekben gazdag tagjának magas kitüntetését s elhatározta, hogy az új főpapot a kinevezés alkalmából testületileg üdvözölni fogja s a tisztelgésen való részvételre a kör összes tagjait felkéri. A tisztelgés valószínűleg akkor lesz, ha az új püspök bécsi utjáról hazaérkezik.

* **Belopotoczky püspök pásztorlevele.** *Belopotoczky Kálmán* dr, tábori püspök, titkos tanácsos, nagyváradai kanonok, a hadsereg a haditengerészet kötelékébe tartozó katolikusokhoz pásztorlevelet intézett, amelyben idézve a szolgálati szabályzat ezen szavait: «Az istenfélelem az erkölcsös élet alapja» azt mondja, hogy az istenfélelem és istenszeretet buzdítja a harcosokat, hogy inkább az istenfélelmet, mint az emberektől való félelmet ápolják és valódi istenfélelemmel eltelt szívvel vezekeljenek és gyónjanak, mert az istenfélelem minden igaz bölcsességnek kezdete.

* **Matiné a főgimnáziumban.** A pre-montrei főgimnázium ifjusága ma tartja meg *Toldi* ünnepélyét. A matiné a főgimnázium disztermében lesz megtartva. Kezdeté pontban 11 órakor lesz. Műsor a következő:

1. Váradai Aladár: Magyar ábránd *Spech* motívumai felett. Előadja a főgimn. zenekara.
2. Elnöki megnyitó. Tartja: *Turányi András*, ifj. elnök.
3. *Toldy Ferencz*hez, *Vargha Gyulától*. Szavalja: *Breuer Oszkár* VIII. o. t.
4. Az angyalok kara — a «Faust»-ból — *Schubert*től. Előadja: a főgimn. vegyes ének-kara harmonium kísérettel.
5. Ünnepi beszéd. Tartja: *Kiss Ernő* VIII. oszt. tan.
6. Alards 2-éme *Sympanie*:
1-ső hegedű: *Fényes György* VII. o. t.
2-ik hegedű: *Szmazsenka Herbert* V. o. tan. *Zongorán* kíséri *Smerhoisky József* zenetanár ur.
7. Többet ésszel, mint erővel, *Pósa Lajos*-tól. Szavalja *Pajor Kálmán* V. o. t.
8. Norvégia himnusa, *Dittelján Isván* át-iratában. Előadja a főgimn. férfi-kara.
9. Monolog. Előadja: *Sziber Nándor* VIII. oszt. tan.
10. *Toldy* induló. *Várad Aladártól*. Előadja a főgimn. zenekara.

* **Megtagadott telepengedély.** Említettük, hogy *Kolozsvári-utca* elején a *Csáky*-féle ház udvarán egy fakereskedő épületfa-telepet szándékozott létesíteni. Tegnap volt e tárgyban a telepengedélyezési eljárás, amelyen az iparhatóság, az iparfelügyelő és az érdekeit szomszédok vettek részt. Ugy az iparfelügyelő, mint a szomszédok ellenezték tűzbiztonsági szempontból a fatelep engedélyezését. Közvetlen a szomszédban fatelepek vannak, azonkívül két *Kovács* műhely és egy *lakatos* műhely. Ezek alapján a hatóság a telepengedély kiadását megtagadta.

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott áruk.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműk, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, battist, zaphir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések. vidékre bérmentve küldetnek.

* **A »Művészet« a nagyváradi püspök képgyűjteményének egyik darabjáról.** Eszünk ágába sincs hanyatthomlok követni a Lyka Károly szerkesztette »Művészet« ultramodern irányát, sem képromboló érzelmeit a nem impresszionista festők alkotásai iránt, de érdekesnek találjuk azokat a sorokat, melyeket Fieber Henrik cikkében »Udde Frigyes« cz. alatt a többi között a nagyváradi l. sz. püspök palota elfogadó szalonját díszítő *Udde-képről* olvastuk. Udde vallásos festményeinek felfogását tüskön-bokron át védelmezve, a többi között a következőket írja: »Ugyanilyen merészen elűtök Udde angyalai is. A hagyományos hermafrodita angyalok, a »papa kedvence« stilben teremtett aranyos angyalkák, ijedten rebbennek el Udde szárnyas világától. Feltétlenül megtagadnák rokonságukat ezekkel a proletár angyalokkal. A hagyományos kritika sikongott is ellenük. De akadt egy magyar püspök, aki nem bojtárakozott meg a szellemi világnak ezen profanizálása fölött, hanem örömmel vásárolta meg és gyönyörködik benne.* »Az angyal hirdeti Krisztus születését.« czimű képen jelenik meg Udde első angyala. Meglátszik rajta, hogy nem fantom, nem vetített kép, nem spiritalista fenomenom, hanem élő valóság. Emberi formát öltött szellemi lény. De ez az emberi test mégis éteri, átszellemült, megdicsőült, amit fokoz a felülről reá áradó menyői fény. Sőt Udde Rossettinél is konciliansabb: szárnyakat ad angyalainak, ha szorosán természetfeletti jelleget akar adni képének. A szárnyak pedig nem a színházak szertárából kerülnek elő, hanem az angyalokból nőnek ki. Sőt Uddenek el is hisszük, olyan természetesek.** Nem a nagyváradi és érzéssel, bensőséggel teljes képre vonatkoznak ezek, de nem kevésbé érdekesek azok a sorok, melyekben Fieber Henrik a katolikus papságnak Udde vallásos képeivel szemben tanúsított magatartásáról emlékezik meg. Most pedig, mikor a »bibliás ember« (Udde) már elnémult, midőn a sok harcz és támadás keserősége között művészi szívének vallásos hurjai már szétzakadoztak vagy elnémultak, most kezdik őt megérteni a vallásos körök is. Ostini Udde életrajzában azt írja, hogy az orthodox lutheránusok elvből visszatartják Udde képeit; nekik az isteninek ábrázolása bálványkép. Ami a katolikus papságot illeti, az öregek sohasem értették meg Uddet és mert a haladás elvét képviseli, elzárkóztak előle. De a képzetesebb ifju papság között szép számmal akadnak, akik szeretik Uddet. Vajjon ki merik-e ezt hangosan mondani, az más kérdés! Most már nyugodtan kimondhatják, bántódásuk nem eshetik. Akadt egy finom érzékű és modern gondolkozású jezsuita páter, Arndt Ágoston, aki sajtó alatt lévő munkájába »Die Biebel in der Kunst«, hat Udde képet vett fel, sőt czimképül is Udde képet választott. A mű megjelenéséhez a mainzi érsek adott egyházi engedélyt, Rámpolla biboros irt ajánló sorokat, X. Pius pedig külön brévével tüntette ki.

Vajjon ezen legfelsőbb egyházi helybenhagyás után mit fognak Udde elkeseredett elenségei mondani?

* Fieber elfelejtette megírni, hogy ez a magyar püspök Szmeccsányi Pál.

** Lásd: »Művészet« Szerk. Lyka Károly 1906. 1. sz.

* **Kőváry prépost temetése.** Óriási részvét mellett ment végbe néhai *Kőváry Tivadar* temetése tegnap délután. A háznál történt beszertelés után a gyászmenet a gör. kath. székesegyházba vonult, amelyet már ekkora zsufolásig megtöltött a résztvevő közönség. A templomban a gyászszertartást, a káptalan tagjainak s az alsóbb rendű papságok segédletével dr. *Radu Demeter* püspök végezte. A gör. kath. fitanítóképezde megható gyászéneket adott elő. A téplomi szertartások után a gyászmenet kivonult a Rulikovszky-temetőbe, ahol dr. *Laurán* Ágoston pápai prelat ismételt beszertelt a holttestet s a sirt. A temetésen a r. kath. és gör. keleti papság, valamint a közélet előkelő férfiai nagyszámmal voltak jelen.

* **Legényegyesületi mulatság.** A Nagyváradi Katolikus Legényegyesület ma háziestélyt rendez. Kezdeté esti 8 órakor. *Bebe Károly* bandája muzsikál. A mulatság okából ma nem lesz előadás, szavaltat, mint máskor. A mulatság előreláthatólag igen szép lefolyású lesz.

* **Betiltott tiltakozó körmenet.** Az akadémia ifjusága ma délután öt órára körmenetet szándékozott rendezni. E szándékukat a főkapitánynak bejelentették az engedély megadása végett. A főkapitány az engedély megadását megtagadta, indokolván ezt a mai izgatott politikai helyzettel. Az elutasító határozatban egyszersmint figyelmezteti a jogakadémia ifjuságát, hogy a tilalma ellenére is megtartandó körmenetet karhatalommal fogja szétoszlatni. A rendőrség tehát ma délután készenlétben van, parancsnokul *Lőrinczi t. b.* rendőrkapitány van kirendelve. A határozat 15 nap felebbezési idővel lett kibocsátva. A jogakadémia ifjusága habár el volt készülve a határozatra, mégis felháborodással vett róla tudomást és felebbezését azonnal be is nyújtotta a városi tanácshoz.

* **A villamos vasut üzeme.** Nagyváradi városa pár hét múlva belép a modern városok sorába. Mert bármiként csürjük-csavarjuk a dolgot, addig nem lehet manapság modern városról beszélni, amíg megfelelő olcsó és gyors közlekedési eszköze nincs. A nagyváradi villamos vasut egy-két hét alatt teljesen elkészül. A villamos telep mellett a régi sertésvásárteret feltöltötték s a jókora terület egészen behálózva sínparókkal és a sodronyvezetékek úgy néznek ki, mintha a terület felett egy óriási kalitka volna. Az óriási kocsi sín már elkészült s hat pár sínre van berendezve. A terjedelmes 40 személyre szóló kocsikat a győri waggongyárban készítik. *Hat kocsi már megérkezett* s telepen van, ponyvával letakarva. A kocsik igen csinosak, sokkal szebbek, mint a budapesti villamos vasut bárkái, Kolozsvári-utcától a Czion-templomig egy új vágányt fektettek le az uttesten és a korlátan belül a placzterületen. Ez a vágány arra szolgál, hogy a Nagypiaczon levő nagy üzletek és különösen a vaskereskedések számára érkező teherárukat itt rakhassák ki. Mint értesülünk, felmerült az a terv, hogy hetivásáros napokon ezt a kocsit forgalomtól inkább elzárt vonalat használják a villamos személyforgalomnál. Az utvonat itt úgy is keskeny a nagy piactól forgalom lebonyolítására s az üzletek forgalmát nehezítené meg, ha a boltok közelében közlekednék állandóan a villamos kocsi. A próbajáratokat, mint halljuk, márczius elején kezdik meg s a

rendes forgalomra április 1-én nyitják meg a villamos vasutat. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy az újvárosi *Immaculata* zárda főnöknője tegnap azon kérelemmel fordult a városhoz, miszerint a Teleky-utcai zárda kapuja előtt nyitható ajtóval ellátott korlátot állítson fel. Az intézetben levő iskolák és óvodákba 600—700 gyermek jár, akik állandóan életveszélyben lennének a kellő intézkedések nélkül, mivel a villamos vágányok közvetlen az intézet kapuja előtt vannak lefektetve. Itt lenne az ideje, hogy a város most már intézkedjék, miszerint az összes vasut mentén levő iskoláknál mielőbb felállítsák ezeket a korlátokat.

* **Elkobzott fegyverek »elárverése«.** Biharvármegye községekben a hatóság összeszedte a szegény emberektől a fegyvereket, hogy az orvvadászatot megakadályozzák. Rengeteg fegyvert, ócskát, ujat, régi flintát és modern Lancastert szállítottak be Biharvármegye székházába. Ez az elkobzás nem azért történt, hogy a hivatalnokok között elkotyavetyéljék, majdnem ingyen a fegyvereket. A dolog pedig így történt. A nyilvánosság mellőzésével az alispáni hivatalban, a hivatalnokok között »elárverezték« a fegyvereket pár hatosért s a legfinomabb fegyverért sem fizettek többet egy koronánál. Talán ennek még sem szabadna így lenni, mert ez az eljárás úgy tűnik fel, mintha nem lenne ez időszerint a vármegyének feje, aki felügyeljen arra, hogy mi is történik a vármegyeházán.

* **A Nagyváradi Takarékpénztár közgyűlése.** Nagyváradi legelső pénzüntézete: a Nagyváradi Takarékpénztár ma vasárnap, február 25 én délelőtt 10 órakor tartja az évi rendes közgyűlést, amelyen beszámol az elmúlt év üzleti eredményéről.

* **A villamostelep személyzete.** A nagyváradi villamostelep felügyelő-bizottsága tegnap tartott ülésén foglalkozott a villamostelep személyzetének véglegesítése tárgyában kötendő szerződésekkel. Megállapították, hogy a telep igazgatóját, főgépészt és főkönyvelőjét véglegesítik s felveszik őket a nyugdíjjogosultak közé. A többi alkalmazottakra vonatkozólag ezúttal fog határozni a felügyelő-bizottság.

* **Hűtlen feleség.** Mudura Tógyer földműves lakik Tilinkó u. 16 sz. a panasolja, hogy hites felesége Don Éva f. hó, 23-án délután távolléte alatt a zárt ládájából 5 drb. 100 koronását kilopva megszökött. A kellemetlen emlékek hátrahagyója, ellen nyomozást tett tolyamatba a rendőrség.

* **A ki könnyen szerez pénzt.** Ullmann Sándor a nagyváradi népbank igazgatója panaszt emelt, hogy egy 740 koronáról szóló Grünberger Izso, Grünberger Eliásné és Weisz Simon névalírásokkal ellátott váltó lett 1905 november hó 2-án leszámítolva, Ezen a váltón Weisz Simon aki véletlenül a váltót meglátta a névalírást hamisítottnak nyilvánította. A hamisító kipuhatólása tárgyában a vizsgálat megindítotott.

* **Figyelem.** Az Amerikai Áruházban most olcsó eladásra kerülnek óriási mennyiségű végyes bluz selymek, szőnyeg maradványok minden kivitelben. Nagy mennyiségű gyermeklengye minden árban.

* **Köhögést, rekedtséget, hurutot** és minden egyéb lélegzőszervi bántalmakat rövid idő alatt végleg megszüntetnek a *Cyklamen szeletkék*. Kapható a »Kigyó« gyógyszerárban Nvárad, Bémer-tér, ára 60 f.

* **Antalfyné** márczius hó 1-én nyitja meg a Fekete Sas nagytermében 2 óra terjedő tavasi colonját. A tanítást a legújabb francia módszer szerint végzi. A tananyag felőleli az összes divatban levő táncokat a nagy bostonnal együtt. Kellő tanerőkről gondoskodva van. *Tanórák:* szerdán és szombaton

d. u. 5—7-ig gyermekeknek, 8—10-ig zártkörű boston-colon. Csütörtökön és vasárnap 8—10-ig rendes nagycolon. Beiratkozások és értekezések Körös-utca 10. szám alatt lévő táncintézetben eszközölhetők.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *duo választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szövegeimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabásait termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

EGYESÜLETEK.

A velencei kath. kör közgyűlése.

A nagyváradi-velencei kath. kör folyó évi március hó 11-én tartja rendes évi közgyűlését, melyre a körnek összes tagjai ez uton tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1906. február hó 24. Az elnökség.

48-as népkör közgyűlése. A nagyváradi 48-as népkör ma vasárnap d. u. 3 óra kor tartja tisztújító közgyűlését Szent-László tér Zsiga házában levő helyiségében.

Polgári olvasó kör Saápon. Saáp község polgársága olvasókört kíván létesíteníteni. Az alakuló közgyűlésen elfogadott alapszabályt tegnap küldték be az alispánnak, ki jóváhagyás végett fel fogja terjeszteni a belügyminiszterhez.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap: A veréb (bérletszünet.)
Hétfő: A veréb A.
Kedd: János vitéz (Károlyi Leóna bemutatkozója.) B.
Szerda: Utazás az özvegyesség felé. C
Csütörtök: d. u. Tudós nők (ifjúsági előadás) este: Michu lányok A.
Péntek: Gül-Baba. (először) B.
Szombat: Gül-baba. C.
Vasárnap: Gül-Baba.

A veréb.

Piros színlappal jelezték előre, hogy *A veréb* botrányos darab, amely csak uraknak való. Tévedés azonban azt gondolni, hogy ez valami nagy figyelem a közönség iránt; nem biz ez, csak egy új reklameszköz. Tegnap d. u. a nappali pénztárt valóságos ostrom alá vették, akkora kíváncsiságot keltett a ríktó piros színlap. A színház megtelt, vagyis a Veréb a piros színlap segítségével — gimplit fogott. A közönség felült s befizetett bőségesen egy üres semmiségért.

A veréb egy csiripelő gavallér, aki minden hölgynek kurizál. Ez a jó szokása keveri bele mindentéle bajba, kezdve az önkénytelen leánykéréstől egészen a felesége megcsalásáig. A veréb természet persze alkalmat ad arra, hogy egy csomó sikamlós jelenetet vigyenek színre, s ez az, ami a piros színlapra igen alapos okot adott. De hát akkor már régóta lehetett volna piros színlapokat nyomtatni, nemcsak most, mikor egy egyébként üres darabnak kellett közönséget összekolompolni. Mert bizony egy-két sikerült ötletes leszámítva, a darab unalmas és szellemtelen üresség.

Az előadásból hiányzott az a kerekdedség, ami az estéle francia darabokat egyedül teszi elviselhetővé. Tóth Eleknek nem egyszer nyomatékosan kellett ismételnie a végszót, mire folytatást kapott rá. Arról nem is beszélünk, mekkora pauzák akasztották meg a gyorsmenetű dialogokat. *Tóth Eleké* volt a czimszerep; mondanunk sem kell, hogy ami szellemesség ebben a szerepben volt, azt mind érvényre juttatta. Pompás alakításáért felvonások végén többször hívták a lámpák elé. *Komáromi Margit* volt a partnere, eleven, színes játékeval osztatlan tetszést aratott. *Annyal* Ilka érzékes, ügyes alakítása, *E. Kovács* Masiska bájos megjelenése, *Krasznay* Andor komoly, *Hajnal* György komikus alakítása mind hozzájárultak, hogy a darabból az élvezhető rész élvezetes is legyen. Hanem azért az általános benyomást el nem oszlatták: hogy a Verébben sok az ocsmány jelenet, de még sokkal több a laposság.

Dr D. A.

MULATSÁG.

Iparbál.

A tegnap steli bált egész nyugodtan mondhatjuk a farsang koronájának. A Fekete Sas összes termei megteltek a nagyváradi közönséggel. Ott láttuk városunk intelligenciáját, s ott láttuk az iparos-osztály vezető karát. A rendezőség buzgó fáradságát méltó siker koronázta.

Csodálnunk kell azt sikerét, ha megemlítjük, hogy ugyanekkor még a Kereskedelmi Csarnok és a Zöldfa összes termeiben szintén bál volt. Összevetve a három estét legfényesebben ugy anyagiakra, mint a közönség számára való tekintettel elsőnek mondhatjuk a Fekete Sasban lezajlott Nagyváradi Iparfejlesztő és Pártoló Egyesület bálját. Az ódon falak megíjodtak, a délvidék egy kicsike kedves része volt közzéjük varázsolva.

A bál pontban kilencz órakor vette kezdetét. Kevéssel kilencz óra előtt megérkeztek a bálvédőknői: Des Echerolles Kruspér Sándorné, Hoványi Gézáné, Huzella Gyuláné. A felvonulást Des Echerolles Kruspér Sándorné nyitotta meg, kit Rimanóczy Kálmán vezetett, követte Hoványi Gézáné, kit Tóth Ferencz dr és Huzella Gyuláné, kit Halász Lajos dr vezetett a pálmáikkal diszített emelvényükre.

A bevonulás után a védnőök megnyitották az estélyt, mire Hamza Gyuszi bandájának hangjai mellett reggelig roppta a közönség a táncot.

A négyest 120 pár táncolta. Jelen voltak:

Asszonyok: Des Echerolles Kruspér Sándorné, Hoványi Gézáné, Huzella Gyuláné, dr Molnár Imréné, Fehér Dezsóné, dr Agoston Péterné, Bellanyi Imréné, Tátray Sándorné, Wagner Mihályné, Horváth Lajosné, Janausek Károlyné, özv. Ládai Imréné, Kiss Sándorné, özv. Ládai Gusztávné, Sonnenfeld Adolfné, Madarász Gyuláné, Fanta Mihályné, Mácsi Istvánné, Veiszler Sándorné, Erdélyi Béláné, Pethő Imréné, Weisz Dezsóné, Békéssy Józsefné, Zambor Károlyné, Bumbera Istvánné, Cseprenszi Imréné, Popovits Gusztávné, Benyiszki Endréné, Jakobovics Mihályné, Bárszeg Istvánné, Nagy Lajosné, Frölich Józsefné, Goldberger Lajosné, Rosenberg Izsóné, Ujvári Gézáné, özv. Liptay Károlyné, Albert Kálmánné, Szabó Dénesné, Plesz Aronné, Moldoványi Sándorné, Valsz Györgyné, Strausz Károlyné, Porjesz Hermanné, Ridl Gusztávné, Tarsoly Ferenczné, Tapsel Vilmosné, Rosko Jánosné, Zilbert Edéné, Eisele Antainé, Rácz Jánosné, Barza Józsefné, Hersch-

mann Fülöpné, Vajda Miklósné, Széles Sándorné, Kovács Béláné, Mihus Mártonné, Tóth Józsefné, Antalffy Antalné

Leányok: Molnár Ilonka, Landler Juliska, Ládai nővérek, Janausek Anna, Kiss nővérek, Tapsel Anna, Turcsányi nővérek, Iványi Mariska, Horváth nővérek, Pethő Mariska, Adler Sarolta, Zách Terka, Lengyel Klára, Ridl Natália, Tarsoly Mariska, Papp nővérek, Lauberer nővérek, Pozsonyi nővérek, Csep-szauer nővérek, Magyar Mariska, Popovics Erzsike, Baiszeg Margit, Nagy Lenke, Jakabty Aranka, Kiss Margit, Silberstein Paula, Piptay Gizella, Rosenberg Lenke, Moldoványi Gizuska. Nemes Rózsika, Kesztyüs Juliska, Blau Paula, Strausz nővérek, Hanga Juliska, Topsál Ilonka, Hajnal Mariska, Márkus Ida, Barza Mariska, Hermann Katicza, Strausz Erzsike, Steinhard Malvin, Vajda Ilona, Szabó nővérek, Beck Albi, Zsembenszki Erzsike, Stagl nővérek.

NYILTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyváradi, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg-szebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel készülnek minden szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiszkolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

TÁVIRATOK.

A kékszakál kivégzése.

Budapest, febr. 25. (Saját tud. táv.)
Londonból jelentik: Hoch Jánost a sokszoros asszonygyilkost tegnap New-Jorkban kivégezték.

KÖZGAZDASÁG.

Katona lovak elárverezése. A 19 hadosztály tüzérezred holnap, hétfőn négy katona lovat fog a lóvásártéren elárverezni.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, febr. 23.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, febr. 23.

Osztrák hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	796.—
Leszámitoló bank — — —	506.—
Rimamurányi — — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut — — —	594.—
Városi villamos vasut — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 febr. 23-án

Magyar aranyjáradék 4% — — —	112.50
Magyar koronajáradék 4% — — —	95.55
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	86.20
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.55
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcson —	218.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson —	161.—
Osztrák járadék papirban — — —	99.55
Osztrák járadék ezüstben — — —	100.77
Osztrák korona járadék — — —	118.—
Osztrák járadék aranyban — — —	100.—
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	160.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	793.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	672.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	673.—
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.07
Német birodalmi márka — — —	117.30
London vista — — —	240.47
Páris vista — — —	95.60
10 márkás arany — — —	23.48

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 45.

— Nem. A víz nagyon hideg — felelte Svancev, aki megjegyezté, a pillantástól.

— Ahogy tetszik — és Sasa a vállát vonogatta. — De éppen jókor volna. Nem rontaná meg a vizet a testével.

— Pihá! De szellemes — kacagott a fiatal ember, miközben elfordult tőle s megvető hangon mondta:

— Oroszországban még a kokottok is gorombák.

A szomszédjához fordult, de ez csak részeges nevetéssel felelt. Ustiscsev is részeg volt. Azután nézett hölgye arcába, mormogott valamit, de nem hallott egy szót sem. A madárfejű hölgy cukrot majsolt s a cukrosdobozt tartotta a kezében. Pavlinjka a tutaj szélére lépett, megállt s az almahéjat kezdte edobálni a vízbe.

— Még ilyen bolond kompániában sem vettem részt — mondta Svancev jajongva. Foma mosolyogva nézte s meg volt elégedve, hogy ez a csunya, nyomorék ember unatkozik s hogy Sasa megsértette. Szeretettel s meghittent nézett reá, — tettsett neki, hogy ez a nő mindenkivel olyan nyiltan beszél s hogy olyan büszkén tud viselkedni, mint egy igazi társaságbeli asszony. A paraszt a lábai elé kupo-rodott a deszkákra, maga alá huzta a lábát, fölneézett Sasára s komolyan hallgatta.

— Teneked magasan kell énekelned, mikor én leeresztem a hangomat, Érted?

— Értem, de csak . . . nagysága! Ha talán egy pohárka italt tennél elém, sokkal bátrabb volnék.

— Foma! Tölts!

A paraszt ivott, a torkát köszörülte, az ajakát nyaldosta s így szólt: — Most már majd megy . . .

Sasa a taktust verte.

— Kezd el!

A paraszt elferdítette a száját, fölpillantott s magas tenorhangon kezdte:

Nem i-i-izsom én . . .

Sasa egész testében reszketett, majd sirva fakadt s látszott, hogy gyönyör és vágy vonaglik végig tagjain.

. . . Mert a lelkem nem szomjas.

A paraszt édeskésen mosolygott, a fejét rázta s e közben reszkető magas hangokkal töltötte meg a levegőt:

El kell válnunk . . .

Az asszony zokogott, sirt s szinte vonaglott, mikor így folytatta:

. . . El kell hsgynom mindenkit!

A paraszt most leeresztette a hangját, a testét himbálta s nagy szomoruan mondta:

Elmegyek én meszire . . .

Mikor a két hang szomoruan, szinte zokogva áradt szét az est csöndjében, úgy tűnt föl, mintha körüskörül minden melegebb és jobb volna, mintha a természet bánatosan mosolyogta volna meg az emberek fájdalmát. Nem is ének volt ez, hanem mintha az emberi sziv forró könnyei peregtek volna bele a mindenségbe. Végtelen sóvárgás és fájdalom, a test és lélek szenvedései, sajgó sebek kinja, mindez benne volt az egyszerű szavakban, melyek szivrepesztően szomorú hangokban szálltak föl az üres ég felé, mely semmire nem ad visszhangot.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

M. K. Fehérgyarmat. Beérkezett. Sorát keritjük.

H. K. Békéscsaba. Nagyon jól dolgoznak valamennyien. Biztosra vesszük a kilátásba helyezett újabb eredményeket.

Az alkotmány alkonya. Igaz, hogy közel van, másrészt azonban az is kétségen felül

áll, hogy az ön verse még jobban siettetné. Hadd pihenjen hát a papirkosár alkonyi homályában.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. millenniumi kiállít. áll. nagy arany érem. Hors-Concours

Telefon:

280. sz.

Alapítva:

1854.

Első magyar részvény serfözde Kőbánya.

Főraktár: Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban

Nagypiacz-tér, Salamon Benedek cégénél.

Kiváló orvosi szaktekintélyek ajánlják:

HA gyöngélkedik,

HA vérszegény,

HA gyermekágyas,

HA szoptat,

HA álmatlan,

HA üdülő,

HA rosszul táplált,

HA ideges kimerültség és

HA emésztési zavarokban

szenved, tegyen kísérletet a

Kőbányai Első Magyar Részvény Serfözde

által eredeti gyári töltésben különleges üvegekben forgalomba hozott

Dupla Góliát

maláta-gyógysörrel

s meglepő eredményt fognak elérni.

A sör minimális alkohol tartalmánál fogva gyermekeknek is ajánlatos.

Kapható: **Kádár János, Fő-utcza, Janky A. utóda Kiss Károly, Maár és Szabó, Lakatos Julia Széchenyi-tér. Friedl és Jörösnél.**

Dr. Politzer Jakab

szanatoriuma és vizgyógyintézete
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.
Telefonszám 639.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva.

Vizgyógy módok, villanygyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők, forrólég-kezelés, gőzszekrény, püstyén-izsapkúra. Inhalatók. Vibrációs massage. Hízaló- és soványító-gyógyomd.

Javallva: Idegesség minden neme, gyomor-, bél-, sziv-, tüdő-, légzőszervek betegségeinél. Izületi-, izom- és idegszűznál.

Kitűnő gyógyeredmények. — Állandó orvosi felügyelet. — Olesó árak.

Penzió (lakás, ellátás) naponta 5 és 7 korona.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Ajánlom a következő

asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üvegekben (demyon)

- 1. n.-várad **új bor** literje **28** és fél kr.
- 2. 1904. **ó bor** **31** és fél kr.
- 3. 1904. **ó vörös bor** **45** és fél kr.

Ugyan e borokat **50—100 literes hordókban**, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasuti állomásra adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

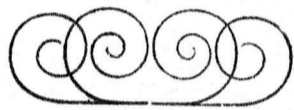
Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth-utca.

Globin

a legjobb és legfinomabb
czipőtisztítószer

Kérjen csak

Selle & Kary's

Hirdetések

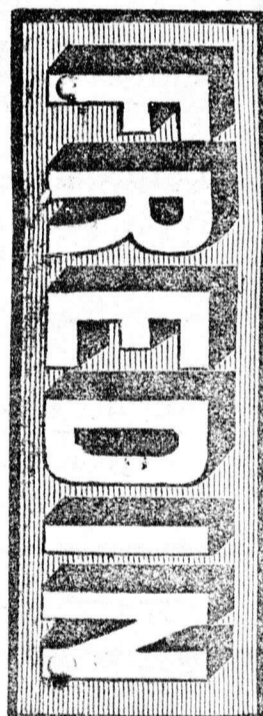
jutányos áron

felvételnek

a

„TISZÁNTUL”

kiadóhivatalában.

Legjobb

tisztítószer

1804. mindenféle

sárga és fekete czipőnek.

Különösen ajánlható

Boxcafs-, Oscaria-,

Chev- Laxnareck- és

czipőknek.

BÉCS, XIII.

Olesó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szerben a Rimanóczy szálló-dával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiac terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képvisellete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is bennfoglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottok;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel;

3. köz-tisztviselőknek, katonatiszteknek, állami, megyei és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésre és minden díjazás nélkül szolgálók felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon szám 424 930.

A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték szembe, a városi Bazár-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, báll-legyezők, kotillonok, álarcok a legolcsóbban szerezhetők be, ugyszintén ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bőröndök, gyermek-játékok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszersmint tolokocsi is. Gumi különlegességek.

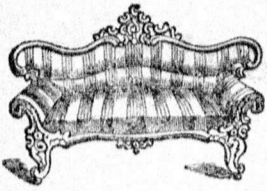
Teljes tisztelettel: **FRISS és TSA** KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca, városi Bazár-épület. Telephon 180.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és úri-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata, — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 30 koronát lefizet, a hátralékot tetés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház).

1512.

Tisztításhoz csak

Globus

tisztítókivonatot

használjunk.
Legjobb tisztítószer
a világon

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztóközönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképsz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1/8 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedély. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

Telefon 417.

Az „Első nagyváradai

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

cég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és a legfinomabb lábbelieket *kizárólag kézimunkával* készítetteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-czipőket, vízmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

Kitünő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb façon!

Meghívás

a Nagyváradi Takarékpénztár Részvénytársaság
59-ik rendes közgyűlésére,
mely 1906 évi február hó 25-én
délelőtt 10 órakor saját üzlethelyi-
ségében fog megtartatni.

Tárgyal:

1. Az igazgatóság jelentése az 1905 üzletév eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1905 évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az alapszabályok 40. §-a értelmében kilépő 5 napibiztos helyére 5 napibiztos választása 3 évi időtartamra; az elhalálozás folytán megüresedett napibiztosi tisztség betöltése — 2 évi időtartamra.
4. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíj-alap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az öt megillető szavazat számát előtüntető térítvénynyel láttatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben folyó évi február hó 19-től kezdődőleg a részvényesek által megtekinthető.

Nagyvárad, 1906 február hó 8-án.

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében érvényes határozat hazatalára 20 oly részvényesnek kell jelenlenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmad-részét képviselik.

52—1906. vh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a nagyvárad-vidéki kir. járásbírósnak 1905. évi V. 1063—3 sz. végzése folytán dr. Körmendi Gyula ügyvéd által képviselt Herzig Miksa budapesti cég felperes részére Markus István szalárdi lakos alperes ellen 74 kor. 72 fill. tőkekövetelés jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 615 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-vidéki kir. bíróság 1905. V. 1063—4 számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglalatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Szalárd községben leendő megtartására határidőül 1906. évi márczius hó ötödik napján délután 3 órája kitűzetik, amikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1906. évi február hó 12. napján

Bosnyák Gergely,
kir. bír. végrehajtó.

1898.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeresé-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad Takarékpénztárban

és arra darabonként 125 k.

—❁ kölcsönt nyújt. ❁—

Hirdetés.

A „NAGYVÁRADI HITELBANK” részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg
után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

HIRDE T É S E K

jutányos árban
felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Pesti hazai első takarékpénztár

sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

—❁ eladunk. ❁—

Biharmegyei takarékpénztár

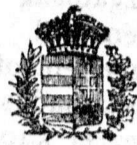
Kossuth-utca.

Gőzcséplőkészletek 2¹/₂ től 12 lóerőig, benzinmotorok, SZALMAPRÉSEK gőzhajtásra, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A magyar kir. államvasutak gépgyárának
vezérügynökségénél Budapest V., Váci-körút 32.

Árjegyzéket és költségvetést ingyen és bérmentve küldünk. — Kerületi képviselő: SPITZER EDE Nagyvárad.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

kézmű és női divatáruraktár Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca, Bazár épület.

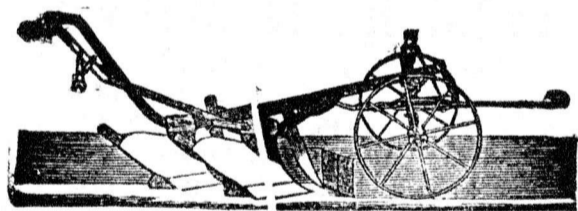
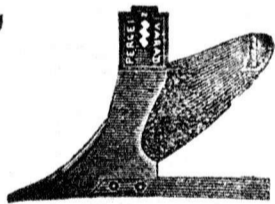
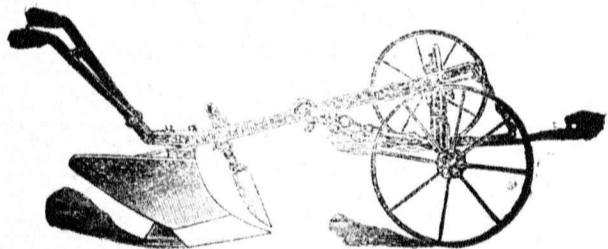
Az összes FARSANGI CZIKKEK megérkeztek.

Gyönyörű GASSÉK, FLITTEREK és diszitési hozzávalók
óriási választékban kaphatók a mindenkit meglepő olcsó áron.

➔ *Az Amerikai Áruház árai utólérhetetlenek* ➔

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-
művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Preis Mihály és Fia csődtömegtől

megvásárolt

BU TOROK

a mai naptól kezdve mélyen leszállított árban lesznek elárusítva
Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 4. szám, volt Eleméry-házban.